

Motion till riksdagen 2009/10:C409

av Pia Nilsson m.fl. (s)

Ungdomars rätt till egen bostad

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bättre möjligheter för ungdomar att få tillgång till egen bostad.

Motivering

De allmännyttiga och kommunala bostadsföretagen har haft en avgörande betydelse för utvecklingen på den svenska bostadsmarknaden sedan 1940-talet. Under generationer har ett bostadsbestånd byggts upp som kan erbjuda goda och attraktiva bostäder för breda grupper, oavsett inkomst och bakgrund. Investeringen i ett allmännyttigt bostadsbestånd som vänder sig till alla var också ett ideologiskt vägval. Genom självkostnadsprincipen som präglat förvaltningen av allmännyttan har boendekostnaderna kunnat pressas på hela hyresmarknaden.

De allmännyttiga bolagen kan även vara drivande aktörer i arbetet med att utveckla kortsiktiga mellanformer av boende. Ett exempel är AB Botkyrka-byggen med sitt KompisBo. Detta är riktat till ungdomar mellan 18 och 30 år. Varje "Kompis" får teckna avtal på sitt rum plus en del i gemensamhetsytorna. Hushållselen ingår i hyran och uppsägningstiden är något kortare än normalt. Kraven för att få denna typ av kontrakt är att båda ungdomarna uppfyller följande krav: att de ska vara mellan 18 och 30 år, ha fast inkomst från arbete, a-kassa eller CSN vid högskole- eller universitetsstudier, inga betalningsanmärkningar eller obetalda skulder hos kronofogden samt att det ska vara ansvarsfulla.

Även om det kan vara bra med olika former av kontrakt på bostadsmarknaden är det viktigt att dessa är komplement. I princip alla ungdomar vill ha en egen lägenhet om så är möjligt. Tyvärr råder skriande brist på bostäder för unga. Nära 50 % av alla kommuner uppger att de har bostadsbrist för unga.

Fel! Okänt namn på

Det är mot denna bakgrund som förverkligandet av planerna i vissa kommuner på en storskalig utförsäljning av kommunala bostäder måste ses. Beslut om utförsäljningar från kommunernas bostadsbestånd kan komma att få långsiktiga och allvarliga konsekvenser för bostadsmarknaden. När de attraktiva delarna av beståndet i de allmännyttiga bostäderna säljs ut frånhänder sig samhället möjligheten att bedriva en social bostadspolitik. Det finns också risk för att samhället på detta sätt förlorar stora upparbetade värden. Till detta kan läggas att det som en följd av regeringen Reinfeldts bostadspolitik produceras allt färre hyresrätter i dagens Sverige.

Nya siffror från SCB i september visar att bostadsbyggandet halverades till 6 650 bostäder under första halvåret 2009. Bostadsbyggandet är nu nere på samma nivåer som under 90-talets krisår och är bland det lägsta på många decennier. Att bostadsbyggandet minskar så kraftigt är allvarligt. Bostadsbristen och trångboddheten har redan ökat kraftigt och blir nu värre. Det får också allvarliga följder för samhället. När arbetslösheten är hög behövs många lediga bostäder på de orter där det finns jobb och framför allt hyreslägenheter. Bostadsbristen på inflyttningssorterna förvärrar arbetslösheten. Till det kommer den ökade arbetslösheten i byggnadsbranschen. Det får också allvarliga följder för den högre utbildningen. Många av dem som kommit in på utbildningar som så småningom leder till jobb tvingas nu tacka nej.

När regeringen tog bort investeringsstöden bromsades nyinvesteringarna i hyresrätter hastigt upp. I vårt eget län kunde vi i Västerås konstatera att ett planerat bygge av ett kvarter med hyresrätter ställdes in som en följd av regeringens politik. På plats kunde vi träffa ett antal yngre människor som var tilltänkta nya hyresgäster men som nu var fortsatt utan eget boende. För dem var bostadsrätten inget alternativ. Tillfälligt jobb under några månader, praktikplatser som ett led i utbildningen, vikarie inom äldreomsorgen, jobb på McDonalds i väntan på ett tillsvidarejobb på annan ort eller heltidsstudier med litet barn är alla situationer i livet som i princip utesluter alla möjligheter till att bli bostadsrättsinnehavare. Ekonomin är självklart det största hindret, men också rent praktiska orsaker, där framtida flytt till nytt jobb eller utbildning gör boendet i hyresrätt mer praktiskt och lämpat för den individuella livssituationen.

Ungdomars situation på bostadsmarknaden är svår i dagens Sverige. Den har inte blivit mindre svår genom den politik som regeringen Reinfeldt för. Vi anser att rätten till en egen bostad till ett rimligt pris är en av grundbultarna i ett samhälle som säger sig ta ansvar för hela sin befolkning. Att det finns olika boendeformer tycker vi är bra, och detta är också en väl medveten politik som under många år förts av socialdemokratiska regeringar. En bra blandning av hyresrätter, bostadsrätter och egnahem gör valfriheten större för alla, samtidigt som det också gagnar och möter olika behov av bostäder som efterfrågas. Att göra som regeringen Reinfeldt gör just nu, att se till att nyproduktion av hyresrätter minskar samtidigt som utförsäljning av desamma sker i borgerliga kommuner, gör att balansen på bostadsmarknaden kraftigt försämras med stora konsekvenser för svenska folket som följd. Snabbt kommer detta att medföra en ytterligare segregerad bostadsmarknad med våra ungdomar som de stora förlorarna.

Fel! Okänt namn på

Vad som behövs för att rätta till situationen är en kraftfull bostadspolitik som ser möjligheter i ett samhälle som har en bra balans mellan olika boendeformer, en politik som anser att hyresrätten är en viktig pusselbit i denna balans. Det är en politik som strävar efter att hålla nere kostnaderna i nyproduktionen av bostäder i allmänhet, och i hyresrätten i synnerhet, en politik som ser till att dessa låga produktionskostnader även kommer hyresgästen till del och inte stannar på vägen i olika aktörers vinstfickor.

Vi föreslår flera åtgärder för att få igång bostadsbyggandet, bland annat ett investeringsstöd för hyresrätter, en översyn av neutraliteten på bostadsmarknaden och skärpta krav på kommunerna. I många kommuner finns ekonomiskt starka kommunägda bostadsföretag som har till uppgift att se till att det finns bostäder. Men man kan påpeka att regeringen även på andra sätt kan stimulera byggandet av bostäder. Regeringen kan bevaka forskningen på byggområdet och värna om en effektiv konkurrens på byggmarknaden. Regeringen kan även initiera en översyn av tomträttslagstiftningen, anläggningskostnaderna och anslutningsavgifterna som krävs för att få bygga ett hus. Genom en aktiv bostadspolitik kan regeringen stödja arbetet med att skapa bostäder som kan produceras till anständiga kostnadsnivåer. Det är något som är särskilt viktigt för att ungdomar ska kunna få en egen bostad.

Stockholm den 1 oktober 2009

Pia Nilsson (s)

Sven-Erik Österberg (s)

Olle Thorell (s)

Margareta Israelsson (s)